

Н. І. Ісаєва,

к. е. н., доцент кафедри "Фінанси",

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського "ХАІ", Харків, Україна

О. В. Дегтярєва,

аспірант кафедри "Фінанси",

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського "ХАІ", Харків, Україна

ФОРСАЙТ РОЗВИТКУ МІСТ ЯК НАЙВАЖЛИВІША СКЛАДОВА ІНСТРУМЕНТАРІЮ СТРАТЕГІЧНОГО БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО УКРАЇНИ

N. Isayeva,

Ph.D., associate professor at the department of finance in Zukovsky national aerospace university "KhAI", Kharkiv, Ukraine

O. Degtiarova,

Postgraduate, at the department of finance in Zukovsky national aerospace university "KhAI", Kharkiv, Ukraine

FORESIGHT OF URBAN DEVELOPMENT AS THE MOST IMPORTANT COMPONENT TOOLKIT OF ECONOMIC STRATEGIC VISION

Більше половини населення Землі проживає в містах. На сьогодні саме міста є економічними драйверами будь-якої країни та осередками інновацій. Тому форсайт розвитку міст надає можливість побудувати як майбутнє країни в цілому, так і взагалі суспільства. В Україні передбачена розробка стратегічного бачення як великих, так і маленьких міст, яка не можлива без побудови форсайт прогнозів. У статті розглянуто основні підходи, щодо територіального визначення самого міста та його прилеглих територій. Виявлено сучасні основні світові тенденції розвитку міст та наявні концепції.

More than half of the world's population lives in cities. Today, the city is the economic driver of any country and centers of innovation. Therefore, the foresight of urban development provides an opportunity to build a future for the country as a whole and society in general. In Ukraine it is expected to develop a strategic vision of both large and small cities and towns, which is not possible without foresights. In the article the basic approaches concerning the territorial definition of the city and its surrounding areas is examined. Modern trends of the world's major cities and existing concepts are discovered.

Ключові слова: форсайт, глобальне місто, місто стійкого розвитку, розумне місто, стає промислове місто, конкурентоспроможне місто, компактне місто.

Key words: foresight, global city, sustainable city, smart city, old industrial city, competitive city, compact city.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

На сьогодні саме міста вважаються драйверами та найважливішим компонентом територіального розвит-

ку як в Європі, так і в Світі. Очікується, що світові урбанізаційні процеси вже найближчим часом досягнуть свого піку розвитку за рахунок як збільшення населення, так і площі покриття великих міст. Світова урбанізаційна тенденція для всіх країн має особливе значен-

Таблиця 1. Порівняльна таблиця показників ВВП міст та метрополій (2014)

Назва міста	Показники міста			Показники метрополії		
	ВВП, млрд дол.	ВВП на 1 особу, тис. дол.	Бюджет міста, млрд дол.	Бюджет міста, на 1 особу тис. дол.	ВВП, млн євро, 2012	ВВП на 1 особу тис. євро, 2012
Гамбург ¹	\$74	\$41,111	12,2	69,86	132235,85	40,83998
Мюнхен ²	\$92,1589	\$65,228	5,79	41,13	146850,49	53,47868
Кельн			3,83 ³	37,03	76950,81	39,958,16
Барселона	\$70,66 ⁴	\$40,1	2,5	15,60	145678,13	26,467,20
Мілан	\$115	\$87,786	3,47	26,21	190440,33	45,416,47
Краків	\$12,13	\$16,000	1,02 ⁵	13,44	16756,13	11,479,85
Харків	нд	нд	0,207	1,42	нд	нд

¹ <http://www.hamburg.de/contentblob/4819482/f1fad2c17a1af61bc465068fadfa7b03/data/kurzfassung-2014.pdf>

² <http://www.offenerhaushalt.de/haushalt/muenchen/>

³ <http://www.stadt-koeln.de/haushaltsplan/budget/show/id/29/partial/180/>

⁴ <http://ajuntament.barcelona.cat/en/>

⁵ http://krakow.stat.gov.pl/gfx/krakow/userfiles/_public/dane_o_wojewodztwie/stolica/2015/wykresy/15_wykr_18_kr.png

ня, оскільки саме міста були, є, і будуть центрами інновацій: технологічних, соціальних, екологічних, організаційних і т. д. Тому саме форсайт розвитку міст надає нам можливість представити можливу траєкторію соціально-економічного розвитку країни та суспільства в цілому.

Процеси децентралізації в Україні привели до того, що відповідно до Закону України від 05.02.2015 № 156-VIII "Про засади державної регіональної політики" [1]: "Розроблення регіональних стратегій розвитку здійснюється з урахуванням стратегій розвитку міст, селищ та сіл, першочергового розвитку депресивних територій, стратегічних пріоритетів розвитку районів відповідного регіону". Тобто на сьогодні саме від якісно розробленої стратегії міст, селищ та сіл залежить економічний розвиток регіонів та країни в цілому. Розробка будь-якої стратегії (стратегування) передбачає побудову прогнозів, сценаріїв і, на основі їх, розробку ефективних заходів щодо використання власних можливостей та подолання існуючих загроз. Оскільки Україна знаходиться в стані соціально-політичної нестабільності, статистичні та математичні методи можуть надавати помилкові результати. Тому краще звернутися до експертного методу, що широко поширений в усьому світі та в сучасних українських реаліях набуває особливої актуальності — форсайт.

Форсайт міст — це наукова думка щодо майбутнього міст. Форсайт міст використано багатьма містами (Караків, Бірмінгем, Лондон, Нью-Йорк тощо) по усьому світу з метою визначити майбутні тренди та напрями розвитку. Форсайт міст дуже тісно перетинається з такою наукою, як урбаністика, яка вивчає сучасні тренди та стратегії розвитку міст, є дуже розвиненою та популярною в багатьох країнах світу і поступово, але дуже повільно, набирає популярності і в Україні.

Зв'язок авторського доробку із важливими науковими та практичними завданнями. Визначення та розробка методики визначення форсайт-прогнозів в Україні має особливо зободенний характер для голов міських та сільських рад, які сьогодні стикнулися з необхідністю розробки стратегічного дальньострокового бачення розвитку об'єктів людського розселення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Світова популярність форсайт прогнозуванням посягнується як світовим трендом на цей різновид прогнозування, так і потребою у визначенні стану системи в майбутньому через 10—20 років. Хоча це потребує значних витрат, отримані результати демонструють ефективність використання даної методики. На сьогодні в світі форсайтом займаються як державні установи, так і окремі вчені. Серед державних установ світу зазначимо: Світовий банк, ESPAS, Європейську Комісію, Міністерство оборони Великобританії, Організація

Об'єднаних Націй, OECD, Дослідницький центр "Економіст" (EIU), Комітет регіонів ЄС, Організація СТОА при Європейському парламенті, Friedrich-Ebert-Stiftung а також державні органи де-яких країн.

В Україні, на жаль, не має єдиного центру форсайт досліджень за напрямками розвитку економіки України. В рамках наукових досліджень питанням форсайту займалися такі українські вчені як Семенов М.В., Цедік М.Г., Федулова Л.І., Кірнос І.О. та інші.

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Не зважаючи на значний доробок в області форсайта іноземних дослідників та невеликий, але якісний, вітчизняних науковців, дослідження в області форсайту розвитку міст (як малих так і великих метрополій) в Україні зовсім відсутні. Хоча існують можливості використання результатів іноземних досліджень з форсайту в практиці вітчизняного менеджменту, місцеві особливості та сучасні умови вимагають розробки власної методики проведення форсайт дослідження міст.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — розглянути світові напрями розвитку міст: їх територіальні, економічні та концептуальні тенденції.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Перш ніж робити прогноз щодо напрямків розвитку міст, їх зовнішнього вигляду, соціальних характеристик потрібно визначити який буде його розмір, склад населення.

Сьогодні тренди з розвитку міст можна охарактеризувати як глобалізація, урбанізація та метрополізація. Міста зазвичай тільки на мапі мають вигляд як розрізнені та не пов'язані між собою одиниці, тим часом як існуючі зв'язки між містом та його районами та іншими містам частіш за все нівелюються. Особливо це помітно в Україні, де фізичні кордони міста визначають його економічні кордони, в той час як трудові ресурси прилеглих території утворюють додатковий ВВП та споживають соціальні блага, що їх надає місто-метрополія, в розрахунок на включаються. Новий розвиток інфраструктури транспорту, інформаційних та комунікаційних технологій значно посприяв переміщенню потоків людей та ресурсів з однієї території на іншу. Внаслідок чого згідно із дослідженнями OECD [12] метрополії країн багатші ніж уся решта економіки цих країн.

Отже, в Євросоюзі економічна географія виділяє: основне місто, велике місто та саме метрополію. Згідно з інструкцією Євростату [6] з метою покращення міжнародної зіставності кордонів міст та їх пов'язаних зон в 2011 році, в результаті роботи проведеної Генеральним

Таблиця 2. Гармонізоване визначення міст та їх прилеглих територій

Основне Місто (core city)	Велике місто (Greater city)	Функціональна міська зона (FUA)	Метрополія
Місто складається з одного або більше місцевої адміністративної одиниці (local administrative unit (LAU)) в якій більшість населення проживає або хоча б 50 000 мешканців (основне місто- core city).	коли основне місто розтягнуто за межі адміністративних кордонів міста (раніше відоме як ядро)	Складається з міста та його прилеглих пов'язаних територій. (раніше відомих як велика міська зона - larger urban zone (LUZ)).	Регіон метрополії це NUTS3 регіони або комбінація NUTS3 регіонів, що представляє агломерацію з кількістю населення як мінімум 250 000. Ці агломерації визначаються за допомогою міського аудита Функціональної Міської Зони (FUA). Кожна агломерація представлена як мінімум з одного NUTS3 регіону. Якщо більше за 50% населення NUTS3 також проживає в межах цієї агломерації цей регіон також включається в метрополію.
 істо – на прикладі міста Дубліну	 Велике місто	 Функціональна міська зона	

Джерело: [6].

керівництвом Європейської Комісії Регіональної та Міської політики (European Commission's Directorate-General for Regional and Urban Policy (DG REGIO)), Eurostat та OECD розробили гармонізоване визначення міст та їх прилеглих територій (табл. 2).

Вирізняють три типи метрополій:

- столичні метро (наприклад, м. Париж із прилеглими територіями);
- метрополії другого рівня (регіональні центри);
- невеликі регіональні метрополії.

У своєму дослідженні [9] Європейська Комісія відповідно до показників густоти населення та енергоспоживання вирізняє три типи міст: американські, європейські та азійські. Відповідно до наших спостережень та статистичних даних щодо структури населення за даними McKinsey Global Institute [10], міста розподіляються на "європейські" та ті, що дуже швидко розвиваються і ростуть завдяки міграційним процесам (наприклад, Китай) (табл. 3).

З таблиці 3 можна побачити, що:

1. Китайські міста на сьогодні переживають урбанізаційний спалах внаслідок чого в цих містах багато працездатного населення, що утворюють можливості для світових інвесторів та знімають напругу на соціальні послуги.

2. Сучасні європейські міста вже протягом, що найменш, десяти років не відчувають змін в розмірі населення (рис. 1), та мають свою специфічну структуру (процент працездатного населення близько 65—66%). Доля непрацездатного населення значно більша і вимагає утворення як іншої структури соціальної мережі, так і відмінності в інвестиційних уподобаннях зарубіжних та місцевих. Оскільки міста України схожі за

розміром мають схожу структуру та динаміку в складі населення, на нашу думку, доцільно розглянути форсайт-прогнози майбутнього саме цих європейських міст.

Припустивши, що розмір та структура міст України буде залишатися незмінною (як це відбувається в Європі), розглянемо сучасні світові концепції:

1. Глобальні міста, визначаються багатьма науковцями та організаціями, одними з яких є:

— Дослідницький центр "Економіст" (Economist Intelligence Unit's (EIU)), що визначає Індекс Конкурентоспроможності Глобальних Міст (Global City Competitiveness Index). В першу десятку міст увійшли: Нью-Йорк, Лондон, Сінгапур, Гонг-Конг, Токіо, Сідней, Париж, Стокгольм, Чикаго, та Торонто [5].

— Інститут Урбаністичних стратегій в Токіо (The Institute for Urban Strategies at The Mori Memorial Foundation in Tokyo), що розраховує Індекс Влади Глобального Міста 2015." За їх критеріями перші десять це: Лондон, Нью-Йорк, Париж, Токіо, Сінгапур, Сеул, Гонг-Конг, Берлін, Амстердам, та Відень [13].

— Консалтингова фірма A.T. Kearney's, що підраховує Індекс Глобальних Міст 2016 (2016 Global Cities Index), рогнозує, що лідерами списку міст в 2016 році стануть — Лондон, Нью-Йорк, Париж, Токіо, Гонг-Конг, Лос-Анджелес, Чикаго, Сінгапур, Пекін, та Вашингтон [3].

Як можна побачити, різні підходи та концепції розрахунків демонструють різні результати.

2. Місто стійкого економічного розвитку [8] (Sustainable city) — відповідно до дослідження Європейської Комісії (2010) — це таке місто, що спону-

Таблиця 3. Структура населення сучасних європейських міст у порівнянні до міст КНР (дані на 2015 р.)

Назва міста	Населення, млн чол.	0-14	15-64	65+
Барселона	1,602386	16%	66%	18%
Бирмінгем	1,096800	19%	64%	17%
Гамбург	1,746342	13%	66%	21%
Милан	1,324169	14%	64%	22%
Мюнхен	1,407836	14%	67%	19%
Краків	0,758992	15%	69%	16%
Харків	1,452887	16%	66%	18%
Ningbo(Китай)	2,583	10%	81%	9%
Wenzhou(Китай)	2,686	10%	84%	6%
Xiamen(Китай)	4,149	12%	83%	5%
Гуанджой(Китай)	12,375	10%	82%	8%
Шензен(Китай)	11,604	10%	88%	2%

Джерело: [10].

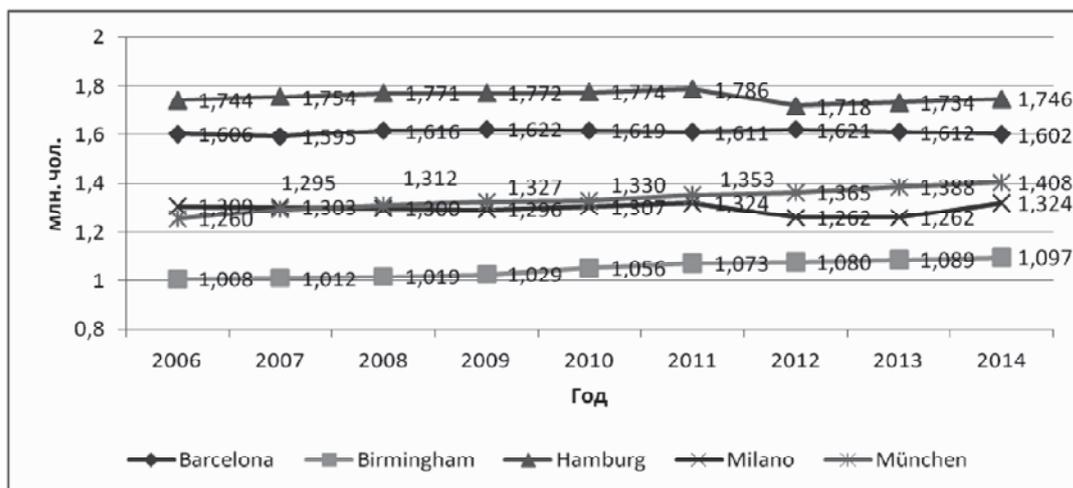

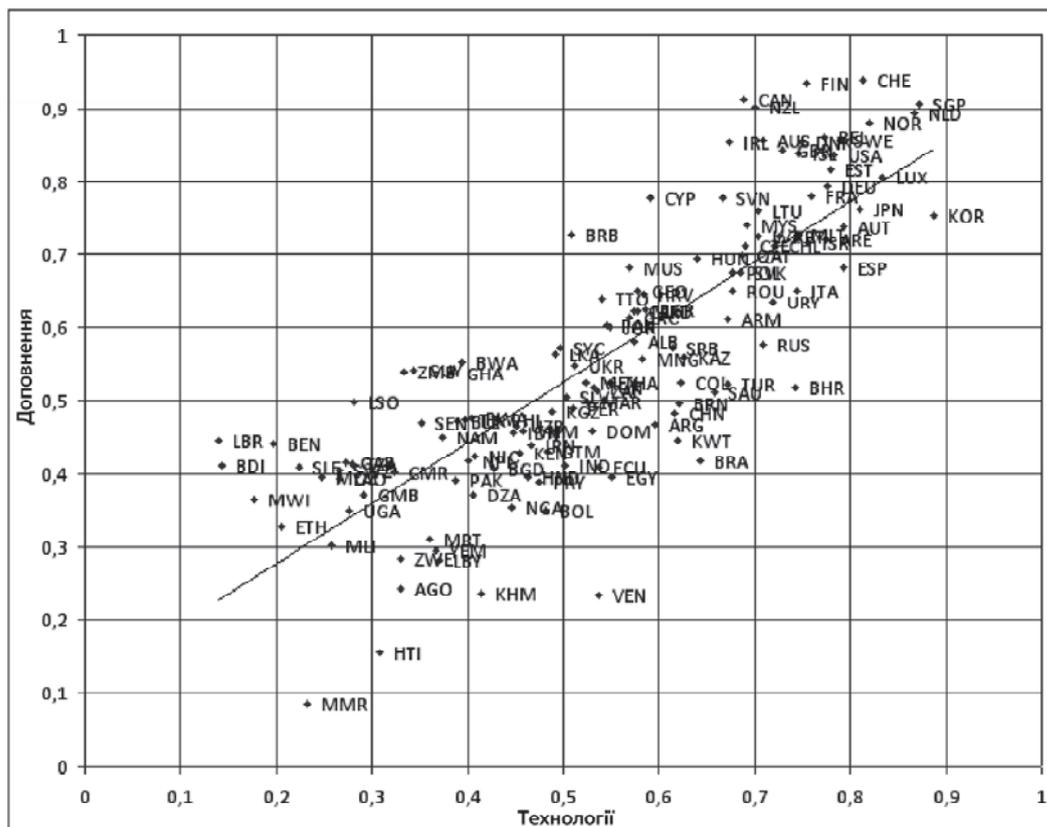
Рис. 1. Динаміка населення європейських міст схожих за кількістю та структурою

Джерело: [7].

кає суспільство бути, економічно, екологічно і соціально стійким, що має лише мінімальний вплив на навколишнє середовище, просуває нові технології, створює робочі місця, зберігає природне і культурну спадщину і пропонує соціальний захист. Крім того, це таке місто, яке надає можливість місцевому співтовариству взяти участь в місцевому процесі прийняття рішень.

3. Старіючі індустріальні міста (old industrial cities) [14], до яких відносяться (Барселона, Бремен, Лейпциг, Шеффелд, Більбао, Торіно, Белфаст, Берлін,

Дублін, Манчестер, Шефід та інш). Ці міста мають велику можливість до інновацій таку, як можливість комерціалізувати дослідження міських університетів або економічно перетворити колишні індустріальні будівлі в суспільно вигідний проект, або інтегрувати підприємницьку енергію в переосмислені муніципальних послуг та забезпечення енергією [4]. Прикладом проекту перетворення промислової зони може послужити вдалий проєкт @22 в Барселоні (трансформували 114.000 m² району Poblenou в інноваційний район сучасного простору стратегічної концентрації ак-

* Показник Технології розраховуються за допомогою індекса the Digital Adoption Index (DAI). Індекс DAI базується на трьох секторальних під-індексах які покривають: бізнеси, людей та уряди, які також оцінюються своїм власними підіндексами та вагою. DAI (Економіка) = DAI (Бізнеси) + DAI (Люди) + DAI (Уряди). Кожний з підіндексів це середньозважена декількох нормалізованих індикаторів що вимірюють рівень для кожного з індикаторів. Аналогічно, Доповнення це середньозважена трьох підіндикаторів: важкість організації бізнесу, роки навчання задля набуття професії та якість інститутів.

Рис. 2. Технологічність зростає з ростом доповнень

Джерело: авторський колектив ДМР-2016 http://bit.do/WDR2016-Fig5_3 [16].

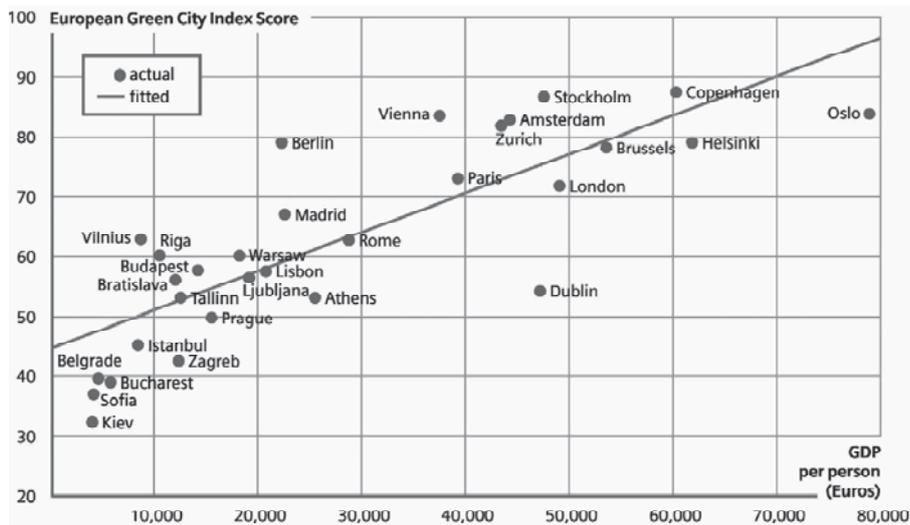

Рис. 3. Зв'язок між ВВП та вирішенням екологічних проблем

Джерело: [15].

тивностей заснованих на знаннях. Інвестиції склали 180 млн євро⁶, в результаті чого вже створено 130.000 робочих місць)

4. Розумні міста (Smart-city) [16] Це міста дуже гарно представлене в 6 ключових областях урбаністичного розвитку, побудованому на розумному поєднанні обдарованості і діяльності самосвідомих, незалежних і обізнаних громадян.

Відповідно до доповіді Світового Банку, щодо Світового розвитку в 2016 році [16] з ростом якості "доповнень" (рис. 2) зростає і потреба та кількість та технологій. Тобто, як можна побачити з графіка, створення "розумного міста" потребує певного рівня освіти.

5. Екологічне місто [15] передбачає підвищення добробуту громадян і суспільства на основі комплексного міського планування і управління, які повністю використовує переваги екологічних систем, а також захищає і плекає ці активи для майбутніх поколінь. Економічні міста створюють цінність і можливості для громадян, бізнесу та суспільства за рахунок ефективного використання всіх матеріальних і нематеріальних активів, а також можливості для забезпечення продуктивної, включно, і стійкою економічної діяльності.

Існує пряма залежність між доходами громадян та "екологічністю" міста (Green City Index Score): як можна побачити при досягненні певного рівня доходів зростання показник екологічності міста перестає зростати (рис. 3).

6. Конкурентоспроможне місто (Competitive city). [5] Проаналізувавши дані 750 міст світу протягом 2005-2012 років, Світовий банк надає такі характеристики: 1. Прискорене економічне зростання (топ 10% міст продемонстрували 13,5 річного приросту ВВП проти 4,7). 2. Значне зростання робочих місць (топ 10 міст продемонстрували 9,2% проти 1,9%). 3. Зростання доходів та продуктивності (топ 10% міст мали зростання показника доходів домогосподарств 9,8%). 4. "Магнити" для прямих іноземних інвестицій (топ 5% міст отримала стільки ж ПІІ скільки останні 95% міст усі разом). Це такі міста, як Гамбург, Мілан, Бірмінгем, Мюнхен, Барселона.

7. Компактне місто. [11] Просторова урбаністична форма міста, що характеризується компактністю. Головні характеристики: 1. Густанаселена та близько розміщена розвинута інфраструктура 2. Міські території зв'язані системою міського транспорту. 3. Доступність до місцевих послуг та праці. Поточна потреба зберегти земельні ресурси пояснюється тим фактом, що споживання земельних ресурсів збільшується значно швидше

ніж населення землі. Так, забудовані площі розширилися на 171% протягом часу між 1950 та 2010, в той час як населення землі збільшилось на 142% згідно із базою даних Об'єднаних націй. Більш того тенденція буде зберігатися протягом 2000—2050 років.

ВИСНОВКИ

Отже, сучасні урбанізаційні процеси, глобалізація та світові виклики вимагають від вченої спільноти розробки все нових концепцій розвитку міст, які б вирішували сучасні глобальні та локальні проблеми. Особливо, ця проблема актуальна для місцевих органів влади в Україні. Безпосередньо глобалізаційні процеси спонукають до диференціації міст, через використання своїх вже існуючих ресурсів та переваг або пошук та утворення нових напрямків економічного розвитку, якому і допомагає форсайт.

У перспективі результати дослідження можуть бути використані при побудові стратегій розвитку регіональних стратегій розвитку міст, селищ та сіл.

Література:

1. Закон України "Про засади державної регіональної політики" від 05.02.2015 № 156-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
2. Федулова А.І. Форсайт: сучасна методологія технологічного прогнозування // Економіка і прогнозування. — 2008. — № 3. — С. 106—120.
3. А.Т. Kearney's "Global Cities 2016" (2016) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.atkearney.com/documents/10192/8178456/Global+Cities+2016.pdf/8139cd44-c760-4a93-ad7d-11c5d347451a>
4. Donald K. Carter (2016) "Remaking Post-Industrial Cities: Lessons from North America and Europe" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=y12pCwAAQBAJ&lpg=PR14&dq=older%20industrial%20cities%20of%20europe&hl=ru&pg=PR14#v=onepage&q=older%20industrial%20cities%20of%20europe&f=false>
5. Economist Intelligence Unit. "Hot spots 2025: Benchmarking the future competitiveness of cities" (2013) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.citigroup.com/citi/citiforcities/pdfs/hotspots2025.pdf>
6. European Commission (Eurostat) "European cities — spatial dimension" (2014) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/European_cities_-_spatial_dimension

⁶ <http://www.22barcelona.com/content/blogcategory/49/280/lang/en/>

7. European Commission (Eurostat) "Statistics on European cities" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Statistics_on_European_cities

8. European Commission. "Indicators for Sustainable Cities" [Електронний ресурс]. (2015). — Режим доступу: http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/indicators_for_sustainable_cities_IR12_en.pdf

9. European Commission. "World and European: Sustainable Cities. Insights from EU research" (2010), [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/policy_reviews/sustainable-cities-report_en.pdf

10. McKinsey Global Institute (2015), Global Cities of the Future: interactive map [Електронний ресурс]. — Режим доступу: Дані отримані з електронного додатку до Андроїд.

11. OECD "Compact city. A comparative assessment" (2012), [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/urban-rural-and-regional-development/compact-city-policies_9789264167865-en

12. OECD "Redefining Urban: a new way to measure metropolitan areas" (2012), [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.oecd.org/regional/redefiningurbananewwaytomeasuremetropolitanareas.htm>

13. The Institute for Urban Strategies at The Mori Memorial Foundation in Tokyo "The Global Power City Index 2015". (2015), [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.mori-m-foundation.or.jp/pdf/GPCI2015_en.pdf

14. Winkler, Astrid, Power, Anne and Ploger, Jorg (2008), Transforming cities across Europe: an interim report on problems and progress. CASereports, CASereport49. Centre for Analysis of Social Exclusion, London School of Economics and Political Science, London, UK [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sticerd.lse.ac.uk/dps/case/cr/CASereport49.pdf>

15. World Bank "ECO2 cities: ecological cities as economic cities" (2010), [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://siteresources.worldbank.org/INTURBANDEVELOPMENT/Resources/336387-127007-4782769/Eco2Cities_synopsis.pdf

16. World Bank Group (2016), World Development Report 2016: Digital Dividends <http://documents.worldbank.org/curated/en/896971468194972881/pdf/102725-PUB-Replacement-PUBLIC.pdf>

References:

1. Zakon Ukraini "Pro zasadi derzhavnoyi regionalnoyi politiki" vid 05.02.2015 # 156-VII. [Online]. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>

2. Fedulova L.I. (2008), Forsayt: suchasna metodologiya tehnologichnogo prognozuvannya // Ekonomika i prognozuvannya, № 3, pp. 106—120.

3. A.T. Kearney's "Global Cities 2016" (2016), [Online]. Retrieved from: <https://www.atkearney.com/documents/10192/8178456/Global+Cities+2016.pdf/8139cd44-c760-4a93-ad7d-11c5d347451a>

4. Donald, K. Carter (2016), "Remaking Post-Industrial Cities: Lessons from North America and Europe" [Online]. Retrieved from: <https://books.google.com.ua/books?id=y12pCwAAQBAJ&lpg=PR14&dq=older%20industrial%20cities%20of%20europe&hl=ru&pg=PR14#v=onepage&q=older%20industrial%20cities%20of%20europe&f=false>

5. Economist Intelligence Unit. "Hot spots 2025: Benchmarking the future competitiveness of cities" (2013), [Online]. Retrieved from: <http://www.citigroup.com/citi/citiforcities/pdfs/hotspots2025.pdf>

6. European Commission (Eurostat) "European cities — spatial dimension" (2014), [Online]. Retrieved from: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/European_cities_-_spatial_dimension

7. European Commission (Eurostat) "Statistics on European cities" [Online], Retrieved from: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Statistics_on_European_cities

8. European Commission. "Indicators for Sustainable Cities" [Online]. (2015), Retrieved from: http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/indicators_for_sustainable_cities_IR12_en.pdf

9. European Commission. "World and European: Sustainable Cities. Insights from EU research" (2010), [Online], Retrieved from: https://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/policy_reviews/sustainable-cities-report_en.pdf

10. McKinsey Global Institute (2015), Global Cities of the Future: interactive map [Online]. Retrieved from: Дані отримані з електронного додатку до Андроїд.

11. OECD "Compact city. A comparative assessment" (2012), [Online]. Retrieved from: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/urban-rural-and-regional-development/compact-city-policies_9789264167865-en

12. OECD "Redefining Urban: a new way to measure metropolitan areas" (2012), [Online]. Retrieved from: <http://www.oecd.org/regional/redefiningurbananewwaytomeasuremetropolitanareas.htm>

13. The Institute for Urban Strategies at The Mori Memorial Foundation in Tokyo "The Global Power City Index 2015". (2015), [Online]. Retrieved from: http://www.mori-m-foundation.or.jp/pdf/GPCI2015_en.pdf

14. Winkler, Astrid, Power, Anne and Ploger, Jorg (2008), Transforming cities across Europe: an interim report on problems and progress. CASereports, CASereport49. Centre for Analysis of Social Exclusion, London School of Economics and Political Science, London, UK [Online], Retrieved from: <http://sticerd.lse.ac.uk/dps/case/cr/CASereport49.pdf>

15. World Bank "ECO2 cities: ecological cities as economic cities" (2010), [Електронний ресурс]. Retrieved from: http://siteresources.worldbank.org/INTURBANDEVELOPMENT/Resources/336387-1270074782769/Eco2Cities_synopsis.pdf

16. World Bank Group (2016), World Development Report 2016: Digital Dividends <http://documents.worldbank.org/curated/en/896971468194972881/pdf/102725-PUB-Replacement-PUBLIC.pdf>

Стаття надійшла до редакції 20.09.2016 р.

www.economy.nauka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Видання включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з ЕКОНОМІКИ

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73